

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quęstio 2. Qui cum iudice venturi sunt?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

Itaque & videtur Deum predicantes iudicaturū. Sic enim & Poeta, & Philosophi tribunal apud inferos ponunt. Si gehēnam comminamur, quae est ignis arcani subterranei ad poenitentiam proinde decachinamur. Sic enim & Pyrophlegon apud mortuos amnis est. Et si paradysum non invenimus locum divina amenitatis recipiendus sanctorum spiritibus destinatum maceria quadam ignea illius zone à noxia orbis communis segregatum Elysi campi fidem occupant. Unde hac (oro vos) Philosophis aut Poetis tam consimilia: non nisi de nostris sacramentis. Si de nostris sacramentis, ut de prioribus. Ergo fideliora sunt nostra magisque credenda, quorum imagines quoque fidem inveniunt. Si de suis sensibus iam ergo sacramenta nostra imagines posteriorum habebuntur, quod rerum forma non sustinet. Nunquam enim corpus umbra aut veritatem imago praecedit.

Et Apol. cap. 18. Sed & observantibus quae praeia destinantur, ut qui productio eius isto indicatur sit suos cultores in vita aeterna retributionem: profanos in ignem atque perpetuam & ingem suscitatis omnibus ab initio defunctis, & reformatis & recensitis ad virisque meritis dispositionem. Hec & nos risimus aliquando. De vestris fuimus, sunt, non nascuntur Christiani.

Hos secuti sunt, Simon, alique qui se Christos nominantur, & mundi servatores esse persuadere sunt conati.

Marcionitae deinde, quod iam ante docuissent, Deum suum totum bonum, alium à Deo creatore, quamvis illi puniendi vices non darent, tamen peccatorum non faciebant amicum. Tertullian. l. i. c. 27. contra Marcionem. Multo adhuc vanius, cum interrogati, quid fieri peccatori cuique dei illorum, respondent, abijci illum quasi ab oculis. Nonne & hoc iudicio agitur: indicatur enim abijciendus, & ut iudicio damnationis: nisi si in salutem abijciatur peccator, ut & hoc Deo optimo comperat. Et quid erit abijci, nisi amittere id quod erat consecutus si non abijceretur: id est salutem. Ergo salutis in detrimentum abijciatur: & hoc decerni non poterit nisi ab irato, & offenso, & executore delicti, id est iudice. Exitus autem illi abijcto quis: ab igne, inquit, creatoris deprehenditur. Adeo nullum habere elementum, vel in hanc causam proutsum, quo peccatores suos vel sine sententia releget, ne illos dedat creatori? Quid tunc creator? Credo sulphuratiorem eis gehennam preparabit, ut blasphemiam suam scilicet: nisi quod Deus zelotes fortasse ad desertoribus adversarij parceret? O Deum usquequaque peruersum, ubique irrationalem, in omnibus vanum, atque ita neminem: Cuius non statum, non conditionem, non naturam, non vllum ordinem video consistere, iam nec ipsum fidei eius sacramentum.

Itaque nullo modo impunitum peccatorem dicere audebant. Creatorem vindicem faciebant. Idem de praescription. c. 13. Venturum ait cum claritate, ad summendos sanctos in vitam aeternam & promissorum caelestium fructum, & ad prophanos iudicandos igni perpetuo, sacra viriisque partis resurrectione cum carnis resurrectione.

Idem Ruffinus multis probat, & Tertull. aduers. Praxeam. Item Cyrtian. alique vetustissimi.

Gnostici etiam iudicium Dei negabant, Casti. v. Iudicium. Deinde circa annu Domini 200. Florinus, postea circa annum 300. Manichaei Epiph. haes. 66. Albanenses secuti anno 800. Haec illi à Simone sumpto initio, ut Epiph. haes. 11. & August. haes. 1. Farelus Epist. ad Caluinum resurrectionem corporum negat. Caluinus in cap. 27. Neque enim timendum est, ut in Dei iudicium amplius veniant peccata nostra, à quibus tam preciosa mercede nos absoluit Dei filius. Venient vero omnia in Dei iudicium, nisi pro quibus ipse Dei filius soluit precium nobis non modo credentibus, sed & poenitentiam agentibus.

§. 3. Origenes tractatu 34. in Matthaeum dubitat: an nubes in quibus venturus est, sint verae, proprieque dictae nubes, an perfectiones Sanctorum? Nimium allegoriis suis ille additus fidem iudicii e-

Fugienda
allegoria.

levat; si enim allegorice sunt nubes, non possunt nec cetera etiam per eandem allegoriam exponi: & Iohannes, & Angeli, atque adeo resurrectio. Facile enim praedestinationi, & Borborianae expositione abusu iudicium, & resurrectionem negabunt. Facile Nathanael & Alianus, indicare, interpretabitur regnare: Iohannes enim admissis figuris, cetera corrumpuntur, vniuersi certi fit in literali, & historico scripturarum sensu. Verum de iudicio toties Scripturae testimonia praestant, ut nemo qui illis credit, vel minima dubitatione pulsari possit. Ad totum enim vniuersum pertinet, ut Deus iustitiam cunctis manifestam faciat: omnes iniuriam vlciscatur; Ita Mos praedicat, se in die viuentis & hoc eorum peccatum visitaturum. Tu lege quae apud Iob sunt cap. 31. v. 14. Eccl. 12. 14. Sap. 5. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 6. 15. Ierem. c. 23. v. 19. Daniel. 7. 9. Ioc. 2. 1. & 3. 2. Soph. 1. 14. Zach. 14. 5. Malach. 3. 2. & 4. 1. in nouo Testamento saepe, adeo, ut perpetuo inculcetur: minime enim omnes iudicii, gehennae, & va ex pertinent. Ioannes Baptista incipit, ita Christus. Deinde videt Matth. 12. 36. & hoc loco Ioh. 5. 22. Act. 10. 42. & 17. 33. Rom. 2. 15. & 14. 10. 1. Cor. 4. 5. 2. Cor. 5. 10. 1. Thess. 1. 5. & 5. 2. 2. Thess. 1. 2. 2. Petr. 2. 9. & 3. 3. Iude v. 1. Apocalypsi pene tota, sed c. 20. describitur. Testatur idem omnes SS. Patres & quos citavi, eorumque consortes & collegae. Haec vere, seuere, & asperitabili apparatu futura, Christo in carne gloriosa metum improbis, gaudium electis deferente, adeo certum, ut veteres fuit, ut ex eo Tertullianus veritatem, & munditiam carnis Christi probet, l. de carne Christi c. 16. Agnoscunt hominem Deo mixtum, & negant hominem. Mortuum credunt, & quod est mortuum, ex incorruptelam esse contendunt, quasi corruptela aliud sit à morte. Sed & vestra caro statim resurgere debebat. Expecta, non dum inimici sui Christus oppressit, ut cum amicis de inimicis triumphet. Insuper argumentandi libidine ex forma ingenij heretici loci sibi facit Alexander ille, quasi non affirmemus idcirco Christum terreni census induisse carnem, ut euacuaret in semetipso carnem peccati. Quod uti diceremus, quatenus ratione, muntemus potentiam nostram, dum ne tanta amentia qua putant, terquam ipsam carnem Christi opinemur, ut peccatricem, euacuam in ipso, cum illam & ad dexteram patris in caelis praesentem meminerimus & venturam inde suggestu paterna claritate predicemus. Adeo ut euacuam non possumus dicere, ita nos peccatricem. Nec euacuam in qua dolus non fuit, defendimus autem, non carnem peccati euacuam esse in Christo, sed peccatum carnis: non materiam, sed naturam: nec substantiam sed culpam: Secundum Apostoli auctoritatem dicentis: Euacuauit peccatum in carne.

QUESTIO II.

Qui cum iudice venturi sunt?

§. 1. PRIMO sancti Angeli, in Graeco enim est ἄγγελοι. Quod vetus interpret non legit, nec est in coe. rectis; Syrus tamen apponit. Nec modo Angeli, sed omnes Angeli, hoc millena millena, nemo aberit, omnes enim sunt administratorii Spiritus. Quae etiam ex re apparet, Christi diuinitas, cui ministrant omnes Angeli. Alia etiam ex parte eadem ostenditur, dum omnia penetrare, & scire, id est; iudicare dicitur. Atque hac ex re maiestas facile ostenditur, cum tot Angelorum legionibus circumdatum iudicem videbunt aduersarii. Non defunt qui eo in assumptis, lucidissimis, pulcherrimisq; corporibus comparituros existiment, quod Dominus etiam aspectabilis in veritate carnis in throno ad iudicandum sedeat.

§. 2. Aderunt etiam sanctorum millia, de quibus Ioh. 19. Luc. 22. 1. Cor. 6. 2. 3. cum Christo enim iudicabunt. Verum hoc ad aliorum locorum expositionem pertinet.

§. 3. Cal-

§. 1. Caluas ut metum iudicii demeret & carnis
fletum augeret, eos omnes inter Christi allectores
omnes constituit, & non ad reddendam rationem,
sed iudicandum alios informat. 1.2. inst. c. 16. §. 18.
Nemini enim suorum iudicandum affirmat. [Hinc
exegit exortur, inquit, consolatio, quod penes eum
iudicandum esse, qui nos sibi, in iudicando ho-
minis consorte iam destinavit, tantum abest, ut in co-
dem rationem nostram tribunal sit conscensurus.]
Quid vero inde colligendum sit, quamvis nimium
omnes norint, non ipse tamen dissimulat. [Non mo-
do certe est securitas, quod non ad aliud tribunal si-
nemur, quia redemptoris nostri, a quo salus sit expe-
ctanda. Ergo hunc in finem Pater filium honoravit,
omnia ei iudicium illi deferendo, ut ita conscientis suo-
rum terrore iudicii trepidis consulerit.]

§. 2. Iudicabunt cum Christo electi, verum non est sa-
tis, ut se quisque electum opinetur, & cum sic peccator,
iudicandi sibi partes arroget. Sunt eorum qui vere cre-
dunt, ut ipsi fatentur horrendi saepe & multiplices la-
pides, de illis etiam iudicium instituetur, quamvis si-
mulatione superbissimi contumaces, clament sibi
non imputari, quicquid demum peccauerint, imo se
aliter iudices fore minentur. Tantum mali, pra-
estigio patere potuit, ut quavis in peccatis se esse vi-
deant, tamen rationes se ab aliis, neminem a se exactum
esse imaginentur. Haec enim ex illa fiducia orta
sunt Calvinii dogmata. Indubitata divina volunta-
tis notitiam posse sibi suos arrogare. 1.3. inst. c. 2. §. 38.
& §. 39. scire se iustos esse, & in iustitia perseveraturos,
tamen tamen indeget Scriptura. Pro. 20. 9. Quis potest
dicere mundum esse cor meum, purus sum a peccato?
Et 1. Corinth. 10. 12. Qui se videt, ne cadat.

§. 3. Audiamus vero mirum in modum augeat, 1.4. inst.
§. 1. 7. §. 1. Nobis securi respondemus, vitam eternam
iudicandi esse, cuius Christus est haeres, nec regnum coe-
lestium, ut iam ingressus est, posse nobis magis exci-
dere, quam ipsi. Rursum peccatis nostris non posse
magis damnari, quam ipsum. Qua quidem in re
quidam interrogant se, eum iudicem exaquet, res ipsa lo-
quitur, cum omnis Scriptura illam securitatem daret,
& ipsi quia theum sit, profiteri peccatis nostris dana-
rinos non possent. Imo se Christo praefert, quem fingit
vixisse, nosse salutis oblitum, de quo dicam c. 26.
Ernotandum Calvinum de se loqui, se enim credit
etiam, de se solo certus est, de aliis ambigit, electi
autem reprobi sunt.

§. 4. Quod si etiam veram Christi praesentiam &
de coelo descensum credimus, barbara quorundam Lu-
theranorum ubi quitas repudianda est, si enim huma-
nitas Christi deificata, immensa, omnipotens est, non
descendit, non ascendit, ne cognoscitur quidem: non
minus ergo mysterium vltimū, quo omnia finiuntur,
quam natiuitatis, resurrectionis, ascensionis ubi quic-
quid tollit. Eadem est enim omnium mysteriorum ratio.

VERSUS 32.
*Et congregabuntur ante eum omnes
gentes, & separabit eos ab inui-
cem, sicut pastor segregat oves ab
hædis.*

QUESTIO I.
Quam congregandi sunt?

§. 1. Sicut ante dixit, omnes Angelos adfuturos, ita
nunc omnes gentes congregandas pronunciat.
Nemo igitur deerit, ab homine primo usque ad vlti-
mum. Omnis inquam creatura rationalis tanquam
Adami Conz. in Euang. Tom. 1.

in supremo, & generalissimo actu iustitiae compare-
bit. Omnes Angeli, boni, mali, homines iusti, iniusti,
fideles, infideles, etiam paruuli, tam illi quos mors in
peccato originali oppressit, quam illi qui gratia Dei
per sacramenta sunt iustificati. Nec aderunt modò,
sed omnes omnium causam mira Dei virtute cognos-
cent, datamque de se aliisque omnibus Dei senten-
tiam approbabit.

Cum enim ea causa iudicium instituitur, ut Dei
iustitia, patientia, misericordia, erga cunctos singulis
patescat, nemo ex omnibus erit, qui non conscientia
sua conuictus certissime iudicet, in singulorum im-
piorum damnatione Dei sententiam esse iustam, non
modo quod damnet, sed etiam in poenarum culpis
respondentium, & quissima proportionem: quam co-
gnoscere non possunt, nisi omnium factorum, dicto-
rum, cogitatorum perspiciant genera, & varietatem.
Congregabuntur in vallem Iosaphat Joel. 3. 2. Zachar.
14. 4. Facile enim omnes vallis illa, & vicina loca ca-
pient. Sancti enim obviam Christo in aera rapien-
tur, impii in cumulum congregabuntur mox arsiuri.

§. 2. Angeli aderunt testes ministeriorum suo-
rum, & vix cuiuslibet antea acta, iudices etiam erunt,
sed tamen & ipsi iudicandi, ut Richar. art. 1. q. 6. Bo-
navent. in 4. distinct. 47. art. 1. q. 4. ceterique, etiam enim
initio mundi est eorum iudicium peractum, hoc ta-
men priuatum fuit, inter Angelos solos, nunc publi-
ce omnes iudicabuntur, & quidem etiam ab homini-
bus, 1. Corinth. 6. Nescitis quia Angelos iudicabimus. Ma-
los quidem iudicandos docet Petrus Epist. 2. c. 2. Sic
& Clemens. Rom. 1. 7. constit. c. 33. Laet. 1. 7. c. 26.

Quod si damnantur ab hominibus mali, non est
dubium etiam bonis suo modo decerni premia, seu
iam decreta comprobati. Pari modo etiam sancti, qui
iudicandi sunt, testes erunt, & suo modo iudices. Se-
parabit autem hædos ab ovibus. *וְיִפְרֹד חֲדָד מֵעֵדָד*
chad men chad. Vnum ab vno. Ita Syrus loquitur.

VERSUS 34. & sequentes.

*Tunc dicet rex his qui a dextris e-
ius erunt. Venite benedicti Patris
mei, possidete paratum vobis re-
gnum a constitutione mundi; esu-
rui enim, & dedistis mihi man-
ducare, sitivi, &c.*

QUESTIO I.

*Qua causa salutis, aut damnationis
proferitur?*

§. 1. **B**enedictos patris sui vocat; *εὐλογητοὶ*, ut Electio sibi
Originem felicitatis ostendat, Dei nempe beatitudi-
nis. in eos amorem gratuitum a mundi enim constitutio-
ne paratum illis est praedestinatione patris. Quocir-
ca etiam dicit; *possidete*, *ἀρρογοὶ κληρονομήσετε*, tanquam pater-
nam hereditatem adite. Deinde cur donet, expo-
nit, bona eorum opera. *Esuri enim, & dedistis mihi man-
ducare, &c.*

§. 2. Quantumcunque locum istum deprauent *Bona opera*
Sectarii, non tamen efficiunt, ne sibi contradicant, *causa sa-*
vel bonis operibus non dari persuadeant. *lutaris.*
Nimis enim clare & diserte profiteretur iudex, ideo
se his regnum dare, quia eorum sit beneficentiam ex-
pertus; illis negare, quia sibi egenti non adfuerint.
Nec aliter ipsi qui iudicantur, sententiam intelligunt.
Nam quibus regnum confertur, de causa quarunt,
quando se vidimus esurientes, &c. Idcirco enim se saluari
intelligunt. Qui vero damnantur excusationem præ-
Rr 3 texunt;